

Молчанова А.В., аспірант Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Науковий керівник: Мороз В.П., к.ю.н., доцент, доцент кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна)

НЕВИКОНАННЯ ЗАКОННИХ ВИМОГ ЯК ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Податкові органи часто при виконанні своїх завдань часто зустрічаються з проблемами невиконання їх законних вимог, а саме їм не надають на безоплатній основі державні органи, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації усіх форм власності та їх посадові особи інформацію, документи і матеріали з відповідних державних реєстрів та кадастрів; інформацію необхідну для здійснення повноважень контролюючих органів щодо забезпечення погашення податкового боргу платника податків; не допущення працівників податкових органів до обстеження територій та приміщень. Також ігноруються вимоги податкових органів щодо звернення до суду із позовами до підприємств, установ, організацій та фізичних осіб, щодо визнання оспорюваних правочинів недійсними та застосування визначених законодавством заходів, пов'язаних із визнанням правочинів недійсними, а також щодо стягнення в дохід держави коштів, отриманих за нікчемними договорами. Такі дії унеможливають виконання завдань податковими органами, тому законодавство має забезпечити належні гарантії виконання відповідних вимог податкового законодавства. Проте проблема не виконання законних вимог правоохоронних та контролюючих органів дуже поширена. Про це свідчить навіть кількість статей, що передбачають відповідальність за такі дії.

Так, Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП) містить більше 20 статей, що передбачають адміністративну відповідальність за не виконання законних вимог органів публічної влади, серед яких 188-3, 188-4, 188-6, 188-7, 188-9, 188-10, 188-12, 188-14, 188-15, 188-16, 188-22, 188-25, 188-26, 188-28 КУпАП та інші [1]. Водночас, чи всі органи, за невиконання законних вимог яких встановлена адміністративна відповідальність, можна віднести до правоохоронних.

Правоохоронними органами згідно із Законом України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» визначено – органи прокуратури, внутрішніх справ, служби безпеки, Військової служби правопорядку в Збройних Силах України, митні органи, органи охорони державного кордону, органи державної податкової служби, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції [5].

На наш погляд перелік правоохоронних органів можна конкретизувати якщо визначити зміст правоохоронних функцій. В.Т. Малярєнко вважає, що такими функціями є : охорона державної безпеки, громадського порядку, майна фізичних і юридичних осіб; контроль за дотриманням нормативних актів в окремих сферах державного управління; виявлення фактів вчинення злочинів і адміністративних правопорушень та інформування про них державних органів, уповноважених порушувати кримінальні справи, розслідування злочинів, а також винесення рішень про застосування заходів адміністративного стягнення; припинення злочинів і адміністративних правопорушень, затримання за наявності підстав осіб, що їх учинили;

розгляд матеріалів про адміністративні правопорушення, винесення рішення про застосування до осіб, винних у вчиненні їх, адміністративного стягнення і виконання рішень про накладення адміністративних стягнень [4].

Основним кодифікованим актом, що визначає юрисдикційні повноваження державних органів притягати до адміністративної відповідальності правопорушників є КУпАП, зазначає Г.О. Блінова. У зв'язку із широким спектром суспільних відносин, на які посягають адміністративні правопорушення, можна вважати повноваження розглядати справи про адміністративні правопорушення, визначені у ст.ст. 213 -244-19 та 255 КУпАП реалізацією державними органами правоохоронних функцій вважає цей науковець [1, с. 324].

Виходячи із зазначеного, вважаємо, що безспірно до статей КУпАП, що передбачають адміністративну відповідальність за невиконання законних вимог посадових осіб правоохоронних органів можна віднести ст. 163-3 «Невиконання законних вимог посадових осіб податкових органів», ст. 185-13 «Невиконання законних вимог посадових осіб Національного антикорупційного бюро України», ст. 188-13 «Невиконання законних вимог державного виконавця, приватного виконавця», ст. 188-28 «Невиконання законних вимог посадових осіб уповноважених підрозділів Національної поліції», ст. 188-46 «Невиконання законних вимог (приписів) Національного агентства з питань запобігання корупції», ст. 188-48 «Невиконання законних вимог посадових осіб Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» [3].

Аналіз даних статей виявив, що сформульовані в них положення щодо кваліфікації правопорушення та санкції значно відрізняються. Наприклад, об'єктивна сторона цих правопорушень у КУпАП визначається по різному: 1) невиконання посадовою особою законних вимог; 2) ненадання інформації Національному антикорупційному бюро України на запит його посадових осіб, надання завідомо недостовірної інформації чи не в повному обсязі, порушення встановлених законом строків її надання, повідомлення третіх осіб стосовно того, що про них збирається така інформація, або невиконання інших законних вимог посадових осіб Національного антикорупційного бюро України; 3) невиконання законних розпоряджень чи приписів, інших законних вимог посадових осіб органів, які здійснюють державний контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів, радіаційної безпеки або охорону природних ресурсів, ненадання їм необхідної інформації або надання неправдивої інформації, вчинення інших перешкод для виконання покладених на них обов'язків; 4) невиконання приписів, розпоряджень чи постанов посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки; 5) невиконання постанов, розпоряджень, приписів, висновків посадових осіб органів державної санітарно-епідеміологічної служби щодо усунення порушень санітарного законодавства, ненадання їм необхідної інформації або надання неправдивої інформації, створення інших перешкод для виконання покладених на них обов'язків; 5) недодержання встановлених законом строків надання відповіді на звернення народного депутата України, ненадання, надання неправдивої або неповної інформації на таке звернення тощо. Таким чином спостерігаються проблеми термінологічного апарату, що використовується для опису терміну «невиконання законних вимог», а також прослідковується необхідність відокремлення видів такого не виконання в залежності від юридичної сили такої правової вимоги та змісту дій, що мали б вчинитись при її виконанні [3].

Це демонструє відсутність сталого бачення законодавцем норм, що передбачають адміністративну відповідальність за невиконання законних вимог посадових осіб правоохоронних органів.

Зважаючи на виявлені спільні риси проаналізованих правопорушень, що полягають у невиконанні законних вимог посадових осіб правоохоронних органів та різні розміри штрафів, передбачені відповідними статтями КУпАП вважаємо необхідним розробити однаковий підхід до визначення об'єктивної сторони цих правопорушень, санкцій за їх вчинення та об'єднати наведені статті КУпАП в одну.

Перелік посилань

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-Х. Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. № 51. Стаття 1122.

2. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 року № 3781-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 11. ст.50

3. Маляренко В.Т. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: підручник. Київ.: Юрінком Інтер, 2007. URL: <http://www.ebk.net.ua/Book/SptroU/3-4/362.htm>.

4. Блінова Г.О. Інформаційне забезпечення органів публічної адміністрації в Україні: адміністративно-правові засади : монографія. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 503 с.